

Bogád község településfejlesztési koncepciója

Készítette:

Summa Cum Bt., Vékény–Pécs

Handwritten signature of Raffay Zoltán in blue ink.

Raffay Zoltán

**Bogád Község Önkormányzata Képviselő-testületének
91/2018.(XI.29.) számú határozatával elfogadva**

2018. november

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Ábrák jegyzéke	3
Táblázatok jegyzéke	3
BEVEZETÉS	4
1. JÖVŐKÉP	6
1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	6
1.2. A település jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan	6
1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése	7
2. CÉLOK	9
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	9
2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása	9
2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	9
2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	11
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	12
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	12
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	21
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	21
4. HA STRATÉGIA NEM KÉSZÜL, A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉS	22
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer	22
4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	25

Ábrák jegyzéke

1-2. ábra: Bogád térségi pozíciói	6-7
3. ábra: A lakosság korszerkezete Bogádon	14
4. ábra: Bogád népességdinamikája 1990 és 2011 között	15
5. ábra: Bogád lakosságának megoszlása vallási hovatartozás szerint	16
6. ábra: Bogád község lakosságának iskolai végzettsége	16
7. ábra: Bogád ingatlanjainak építési éve	20
8. ábra: Bogád ingatlanjainak komfortfokozata	20
9. ábra: Bogád költségvetési bevételei, kiadásai és pénzmaradványa, 2013–2017	22

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Bogád lakosságszámának alakulása, 1980–2015	13
2. táblázat: A népesség főbb korcsoportok szerint Bogádon	14
3. táblázat: Bogád lakosságának megoszlása vallási hovatartozás szerint	15
4. táblázat: Bogád község költségvetésének sarokszámai (bevétel, kiadás és pénzmaradvány), 2013–2017 (ezer forint)	22

BEVEZETÉS

Bogád község településfejlesztési koncepciója két részből áll: a helyzetfeltárásból és a fejlesztési elképzelések megfogalmazásából. A koncepció készítése megadott szempontok és tematika alapján történt: ez az 1. melléklet a 314/2012. (XI. 8.) Korm. Rendelethez. Jelen dokumentum a második munkarész, a tulajdonképpeni koncepció.

Bogád önkormányzatának képviselőtestülete 2018-ban azzal bízta meg a Kokas és Társa Kft.-t, hogy – külön meghatározott tematika és szerződési feltételek alapján – készítse el a település szerkezeti és szabályozási tervét, amelyet megelőzi a településfejlesztési koncepció kidolgozása. Ez utóbbi munkarészt alvállalkozóként a Summa Cum Bt. készítette el.

Bogád jelen fejlesztési koncepciója nagymértékben épül a község Településképi Arculati Kézikönyvére, amely megállapításai 2018 nyarán teljes mértékben aktuálisak. Elsősorban a település bemutatása lett áttemelve az arculati kézikönyvből a koncepcióba, illetve annak helyzetfeltáró munkarészébe.

Mivel a koncepció készítése konkrét előírások mentén (1. melléklet a 314/2012. (XI. 8.) Korm. Rendelethez) készült el, a koncepció egyes fejezetei az ott megadott sorrendben és tematika szerint íródtak.

A fejlesztés koncepcionális elemeinek meghatározásához számos korábban elkészült anyagra támaszkodhatott a koncepció készítője, aki a Pécsi járás (korábban Pécsi kistérség) több településének dolgozta ki a fejlesztési koncepcióját az elmúlt években. Az alábbi dokumentumokat használta fel a koncepciókészítő a munka során:

- Bogád Község Településképi Arculati Kézikönyve, 2018. április;
- Bogád Község Önkormányzata Képviselő-testületének önkormányzati rendelete a településképi védelméről (2018, tervezet);
- Bogád község Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013–2018;
- <http://www.volán.hu> (buszközlekedés);
- <http://www.bogad.hu> (a település civil szervezetei, rendeletei stb.);
- <http://e-beszamolo.im.gov.hu/> (a település vállalkozásainak árbevétel-adatai);
- Bogád Község Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2005. (XI. 15.) számú rendelete a közterületek és ingatlanok rendjéről, a település tisztaságáról és környezetvédelemről szóló 10/2004. (VI. 1.) önkormányzati rendelet kiegészítéséről (megjegyzés: az eredeti rendelet sajnos nem szerepel a község weboldalán!);
- Bogád Község Önkormányzata Képviselő-testületének 15/2007. (XII. 17.) sz. önkormányzati rendelete a helyi iparüzési adóról;
- Bogád Község Önkormányzata Képviselő-testületének 14/2002.(XII. 01.) sz. rendelete a helyi építési szabályzatról;
- Bogád Község Ö. Képviselő-testületének 9/2012. (VI. 01.) számú önkormányzati rendelete a tiltott, kirívóan közösségellenes magatartásokról, valamint a tiltott, kirívóan közösségellenes magatartás elkövetőjével szembeni pénzbírság kiszabásának szabályairól;
- Bogád Község Önkormányzata éves költségvetései, 2013–2018;
- Bogád Község Településfejlesztési Koncepciója, 2011;
- A község polgármestere, Pfeffer József szóbeli közlései.

A tágabb térséget (kistérséget/járást, megyét, régiót, az ország egészét) érintő fejlesztési dokumentumok, amelyek a jelen anyagban felhasználásra kerültek, a következők voltak:

- a pécsi statisztikai kistérség területfejlesztési programja (Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar Regionális Oktató, Fejlesztő és Tanácsadó Központ, Pécs, 2006);
- a Pécsi Kistérség Fejlesztési Programja „A kkv-k kistérségi felkészítése 2003” programon belül (a GKM Regionális Fejlesztési Főosztály Regionális Információs Osztály és Kistérségi Információs Osztály, 2003);
- a Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetértékelő munkarésze (Baranya Megyei Önkormányzati Hivatal, 2013);
- a Dél-dunántúli operatív program 2007–2013 (2007);
- az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (2013, készült a területfejlesztési politika megújításáról, az új Országos Területfejlesztési és az új Országos Fejlesztési Konceptió kidolgozásáról szóló 1254/2012. (VII. 19.) Korm. határozat alapján).

Amennyiben további, a koncepciót érintő fejlesztési dokumentumok állnak az Önkormányzat rendelkezésére, azt a Konceptió készítője az Önkormányzattal történő további megbeszélések követően beépíti a fejlesztési dokumentumba.

Forrás: <http://www.terport.hu>

A jövőkép a kellemes lakóhelyi környezet megtartása és újabb szolgáltatásokkal, illetve gazdasági egységek letelepítése révén a lakosságmegtartó képesség erősítése.

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

Holisztikus megközelítés, integrált fejlesztésekben történő gondolkodás

Mivel a társadalmi-gazdasági életben szinte minden mindennel összefügg, a kölcsönös hatások vizsgálata szükséges minden beruházás, fejlesztés előtt. Egy gazdaságfejlesztési, munkahelyteremtő, logisztikai beruházásnál figyelemmel kell lenni az élehető lakókörnyezet megőrzésére, egy települést, kistérséget érintő fejlesztés esetében a tágabb térség fejlesztési elképzeléseivel való összhangra, az esetleges konfliktusok kezelésére és a szinergikus hatások lehető legteljesebb kihasználására.

Fenntartható fejlesztések

Minden fejlesztés csak akkor tartható fenn hosszú távon, ha eleget tesz a gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóság elveinek is. Bármilyen rövid távú előnyökkel is kecsegtet egy beruházás, ha hosszú távon több negatív, mint pozitív hozadéka lehet, szükségszerű lemondani a lehetőségről. A fenntarthatóság eszméjére nem szükséges rosszként, hanem az élehető jövőbe történő befektetésként érdemes tekinteni.

Hatékony, erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás

Bogád, a hasonló nagyságrendű magyarországi települések döntő többségéhez hasonlóan, nem rendelkezik bőséges fejlesztési forrásokkal (de intézményfenntartáshoz sem), ezért elengedhetetlen, hogy úgy a saját forrásból, mint a pályázati forrásból megvalósított fejlesztéseknél a hatékonyság, az egyes beruházások optimális hasznosulása és tovagyrűző hatásainak figyelembe vétele legyen a vezérelv.

Esélyegyenlőség, széles társadalmi rétegek bevonása, közösségi szemlélet

A fejlesztések akkor hasznosulnak igazán, ha nem egy szűk réteg, hanem a társadalom minél szélesebb körei, optimális esetben egésze érdekeit szolgálják. A fejlesztések jótékony hatásának szétterítésével, a szegregáció megelőzésével egyben a társadalmi konfliktusok fennmaradásának vagy kialakulásának veszélye is csökken, ami az önkormányzat erőforrásainak más területeken történő hasznosulását segíti elő.

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A településfejlesztési koncepció elkészítésének célja Bogádon a közép- és hosszú távon aktuális fejlesztési elképzelések és lehetőségek egymással való összhangba hozása és megfelelő dokumentálása. Az elfogadott koncepció értékválasztást és közös fejlesztési szándékot fejez ki. Elfogadásával a döntéshozó kinyilvánítja a szereplők többségének a véleményazonosságát az elfogadott célok és prioritások tekintetében és ezzel meghatározza a stratégiaépítés fő kereteit is.

A településfejlesztési koncepcióban foglaltakkal kapcsolatban megjegyzendő, hogy nem minden fejlesztési célnak vannak rendezési konzekvenciái, másrészt még ebben a koncepcionális fázisban nem ismert minden fejlesztés terület-felhasználási vonatkozása. A rendezési tervek határozzák meg azoknak a jövőbeni fejlesztéseknek a műszaki-fizikai kereteit, a terület-felhasználás szabályait, amelyekkel az adott fejlesztési koncepció nem foglalkozik, mert nem kapcsolódik aktuális közösségi célhoz, vagy a tervezés pillanatában nincs információ róla.

A törvényi kitétel, miszerint a fejlesztési koncepció rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési döntéseit, kettős követelményrendszerrel támaszt: a tervezés során meg kell ismerni a közösségi akaratot képviselő önkormányzati szándékokat, másrészt a koncepció elfogadását követően az önkormányzatnak ezzel összhangban kell meghoznia döntéseit.

A fejlesztési koncepció mindenekelőtt arra a kérdésre ad választ, hogy milyen térségi adottságai, jellemzői vannak Bogádnak, azaz milyen (kisebb részt) nemzetközi, országos, regionális, illetve (elsősorban) megyei és kistérségi szintű gazdasági-társadalmi-infrastrukturális tényezők és milyen módon (egymást erősítve, egymást gyengítve vagy kioltva) hatnak a település életére, szerepköreire, fejlődésére, vonzásviszonyaira. A helyi/helyzeti energiák és a térkapcsolatok feltárását követi a fejlesztési irányelvek megfogalmazása. A koncepció javaslatokat fogalmaz meg a településfejlesztés intézmény- és eszközrendszerének továbbfejlesztésére. A képviselőtestület határozat formájában (közjogi szervezetszabályozó eszköz) fogadja el a településfejlesztési koncepciót, amellyel a helyi közösség a fejlesztési koncepcióban megfogalmazottakkal való egyetértését fejezi ki.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

Bogád jövőjét elsősorban a munkalehetőségek, a lakóhelyi minőség megőrzése és ezzel összefüggésben a lakosság megtartása, illetve lehetőség szerint új munkahelyek teremtése, az élet- és környezeti minőség fejlesztése jelenti. Az alábbiakban ezek kapcsolódási pontjaira utalunk.

Foglalkoztatáspolitikai

Az önkormányzatok aktív, illetve passzív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel érhetik el foglalkoztatáspolitikai céljaikat. Az alapvető foglalkoztatáspolitikai cél Bogádon is a foglalkoztatás minél magasabb szinten történő stabilizálása, ezzel összefüggésben a munkanélküliség minél alacsonyabb szintre történő csökkentése és ezzel az önkormányzat szociális kiadásainak csökkentése.

Az aktív munkaerő-piaci politikák célja a munkanélküliség megelőzése, a munkanélküliek munkába való visszasegítése, a munkanélküliség tartóssá válásának megelőzése. A munkanélküliség megelőzését, csökkentését, hátrányos következményeinek

enyhítését, valamint a foglalkoztatási feszültségek megszüntetését, kezelését szolgáló munkaerőpiaci támogatások az alábbiak lehetnek:

- Munkaerő-piaci képzés/átképzés;
- Munkanélküliek vállalkozóvá válásának támogatása;
- Közhasznú foglalkoztatás;
- Foglalkoztatást bővítő bértámogatás;
- Önfoglalkoztatók munkahely-teremtésének támogatása;
- Járulékok átvállalása;
- Utazási költségek átvállalása;
- Pályakezdekők támogatási formái (munkatapasztalat-szerzés támogatása, foglalkoztatási támogatás);
- Részmunkaidős foglalkoztatás támogatása;
- Intenzív álláskeresés támogatása.

A passzív eszközök a foglalkoztatáspolitikai inkább kényszerűségből, kötelezettségből vállalt és alkalmazott, átmeneti eszközei, az átmenetileg a munkaerőpiac szélére sodródottak megélhetéséről történő gondoskodás. Passzív eszközök a munkanélküli járadék, a jövedelemplótló támogatás, a rendszeres szociális segély, a nyugdíj előtti segély, esetleg átmeneti munkahelyek létrehozása (ez inkább jóléti államokra jellemző: állami forrásokból olyan munkahelyeket hoznak létre, ahol, miközben az egyénnek munkát kell keresnie, közben dolgozhat).

Munkahelyteremtés

A helyi önkormányzat megfelelő övezetek kialakításával kívánja erősíteni a vállalkozói szféra befektetési szándékát. A kiszámítható gazdaságpolitika része az iparüzési adó megőrzése is. Bogád közelében Romonya már élt azzal a lehetőséggel, hogy az iparüzési adó megszüntetésével, számottevő járműállománnyal rendelkező gazdasági társaságokat vonzott a településre. A beszedni nem tervezett helyi iparüzési adó kompenzálásaként megtartani, növelni szándékozott központi gépjárműadó egyensúlya, utóbbi többlete nehezen biztosítható. A tervezhetőség hiányának kiváló példája, hogy a helyi önkormányzat iparüzési adót megszüntető döntését követően a jogalkotó a gépjárműadó hatvan százalékát a településektől elvonta. Bogádon az iparüzési adó esetleges differenciálásában lehet, megszüntetésében a Paks-Pécs 400 kV-os transzformátor állomás jelenléte miatt sem érdemes gondolkodni. Az iparüzési adóra vonatkozó helyi szabályozás finomításával, hatékony ügyintézésel, az önkormányzat tulajdonában lévő területek hasznosításával (mezőgazdasági művelésre alkalmas terület bérbeadása, ingatlan bérbeadása) is hatás gyakorolható a munkahelyek létrejöttére. Nevelési, újabb nevelési-oktatási intézmény alapításában az önkormányzat nem gondolkodik, a meglévő általános iskola megőrzését még állami fenntartásban és állami működtetésben is kiemelten fontosnak tartja. A közfoglalkoztatásban való részvétel nem jelentős Bogádon, néhány családnak azonban ez is tervezhető bevételt, időszakos megoldást jelent és több olyan jó példát ismerünk, amely mutatja, hogy a közfoglalkoztatásból vezet út a magánszférába.

Környezeti állapot megőrzése és fejlesztése

A környezet, a természetközeli állapot gazdasági fejlesztési célokkal összhangban történő lehető megőrzése a lakosság életminőségét javítja, a turisztikai vonzerőt segítheti, utóbbi Pécs közelségével kevésbé tervezhető a falusias jellegű szolgáltatások dominanciájával. A környezet megőrzése, a környezet megváltoztatása csak megfontoltan, következetesen eredményezi az ingatlanok értékének megőrzését, növelését. Fontos, hogy a gazdasági célokra

kijelölt területet fejlesztése során a védett természeti értékek, illetve általában a természet és a táj védelmét figyelembe vegyék.

Figyelembe veendő dokumentum(ok):

- Bogád község településszerkezeti terve, 2013
- Bogád község településképi arculati kézikönyve, 2018

2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Ipari övezetek kijelölése és működtetése

Nagyságrendjéből adódóan nem igazán különül el Bogádon a lakó- és a gazdasági terület. Vállalkozások esetleges betelepülésénél oda kell figyelni arra, hogy a lakófunkciót ne zavarják, a lakossággal konfliktust ne generáljanak.

Figyelembe veendő dokumentum(ok):

- Bogád község településszerkezeti terve, 2013

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A település rövid története

Bogád környéke már a római korban lakott hely volt, bizonyítékok erre a római kori telep nyomai a Romonya felé vezető út mentén és a feltárt 21 síros, IV. századi temető, illetve olyan hamvasztásos sírból származó leletek. A későbbi népvándorlás korából is kerültek elő szórványleletek, majd a honfoglaló magyarok a IX. sz. végén telepedtek meg Baranyában, így Bogád is az Árpád-kortól lakott település. Az első fennmaradt írásos emlék tanúsága szerint 1058-ban a pécsi püspökség, illetve káptalan birtoka volt.

A falu neve szláv eredetű személynévből keletkezett „Bogatov”, Bogaric, Bogat. Az 1424-25 évi összeírás szerint a település a pécsi püspök tulajdona már Püspökbogád néven szerepel, mely 1946-ig volt használatos.

A lakosságra vonatkozó első adatok 1550-ből származnak, az összeírás ekkor 15 családfőt és 3 nőtlen férfit említ. A lakosság szám az elkövetkező 150 évben alig változott. Az 1680-as években Bécs ostromára induló török hadak súlyos pusztítást hagytak maguk után, de a falu rövid időre árván maradt házait néhány évtizeden belül menekültek népesítették be. Az 1695. évi összeírás szerint a háztartások száma 7, ebből 4 magyar és 3 szláv. A szláv lakók bosnyákok. Minden lakos katolikus vallású (ma a lakosság csaknem pontosan fele római katolikus). Egy 1715-ös feljegyzés szerint a falu lakossága 8 magyar jobbágy.

Az időközben leromlott templomát 1723-ban romjaiból újraépítik. 1726-tól önálló plébánia működik a településen. A település fejlődésnek indul, új temploma barokk stílusban, 1782-ben épül. A lakosság szám rohamos növekedésnek indul: 1757-ben 133 fő, 1792-ben 373 fő, 1802-ben már 457 fő katolikus magyar. Az 1828-as összeírás szerint a lakosság száma 441 fő. A lélekszám 1845-re 689 fő római katolikus magyar, 1851-ben 630 fő magyar és 33 fő német. Az épületállomány 101 lakóház.

1866-ban építtette a lakosság a bogádi legelő mellett a Szent Vendel kápolnát és 1886-ban a kápolna előtt keresztet is állítottak. Az 1869-es feljegyzések szerint a falu épületállománya 4 középület és 139 magánház, melyek közül 10-ben üzlet működik. Az 1873-as évben, majd 1885-től postahivatal működik a faluban, 1886-tól körjegyzőségi székhelye Pécs. Lakossága 730 fő, épületállománya 149 lakóház.

A falut 1928-ban villamosítják, 1937-38-ban megépül a Berkesd-Pereked-Romonya-Püspökbogád 13,5 km hosszú összekötőút.

A háború előtti utolsó békeévben, 1938-ban a lakosság létszáma 605 fő, zömmel őstermelők. Önálló közigazgatással rendelkezik 1950-66-ig, majd a Nagykozár Községi Közös Tanácshoz tartozik a település. A település lakossága 1975-re 629 fő (11 fő cigány nemzetiség) alig változik, azonban az épületek száma a háború után épült 20 házzal együtt 161 lakóház.

Saját önkormányzatot 1990-ben választ a település. A rendszerváltásig a településnek nem volt vonzereje, csak az itt született bogádiak lakták. Ez mára Pécs közelségével megváltozni látszik.

Természeti adottságok

Bogád a pécsi agglomeráció egyik kistelepülése, a Dunántúli-dombság nagytájon belül a Mecsek és Tolna–Baranyai-dombvidék középtáj Dél-Baranyai-dombság kistáján fekszik. A település és környéke völgyközi hátakra tagolt dombvidék. A közigazgatási terület nyugati határát a Vasas-Belvárdi-vízfolyás jelenti, amelynek jobboldali mellékága, a Bogádi-ág, a település kelet-nyugati irányú hossz tengelye mentén fut. A mellékágtól északra enyhébben,

délre meredekebben emelkednek az északnyugat-délkeleti irányú háta. Talajára a különböző típusú barna erdőtalajok a jellemzőek, leggyakoribb a barna erdőtalaj. A lejtési viszonyokhoz gyakran nem alkalmazkodó szántóföldi művelés következtében az erózió káros hatásai fokozottan jelentkeznek. A talajvíz mélysége a felszínközelnél 3-4 m-rel fekszik mélyebben. A tavak, vízfolyások, források értékes táji és természeti elemek. A dombvidék változatos felszíne, a talajfelszín rendkívül változó kitétsége (reliefenergia) gazdag és változatos mikroklímát hoz létre. Völgyhálózata dél-délkelet felé nyitott, így sok a kedvező expozíciójú terület, mélyebb völgyei azonban fagyzugosak és ködösek. Potenciális erdőtársulásai a gyertyános kocsányos tölgyesek, az ezüsthársas gyertyános tölgyesek és a tölgy-kőris-szil ligeterdők.

Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Bogád azon kevés település közé tartozik – a még a magyar átlagnál is gyorsabban fogyatkozó népességű – Baranya megyén belül, amelyek nem veszítettek lakosságukból, hanem dinamikusan növelték azt az elmúlt évtizedekben (1. táblázat).

1. táblázat

Bogád lakosságának alakulása, 1980–2015*

Év	Lakosság	A népesség az előző év százalékában
1960	569	
1970	608	
1980	591	...
1990	556	...
2001	712	...
2002	842	118
2003	891	106
2004	926	104
2005	998	108
2006	1035	104
2007	1076	104
2008	1080	100
2009	1101	102
2010	1080	98,1
2011	1057	97,9
2012	1001	94,7
2013	1026	102
2014	999	97,4
2015	989	99
2016	952	96,3
2017	1099**	115

*: Megjegyzés: eltérés észlelhető a településképi arculati kézikönyvben található adatok és a Központi Statisztikai Hivatal évkönyveiben található számok között, utóbbi mintegy 10%-kal alacsonyabbra teszi a bogádi lakosok számát. A táblázatban a KSH adatai szerepelnek, ezek szerint a település lélekszáma 2009-ben ért a csúcsra 1101 fővel, míg a településképi arculati kézikönyv 2012-ben 1111 fővel mint népesedési csúcscsal számol.

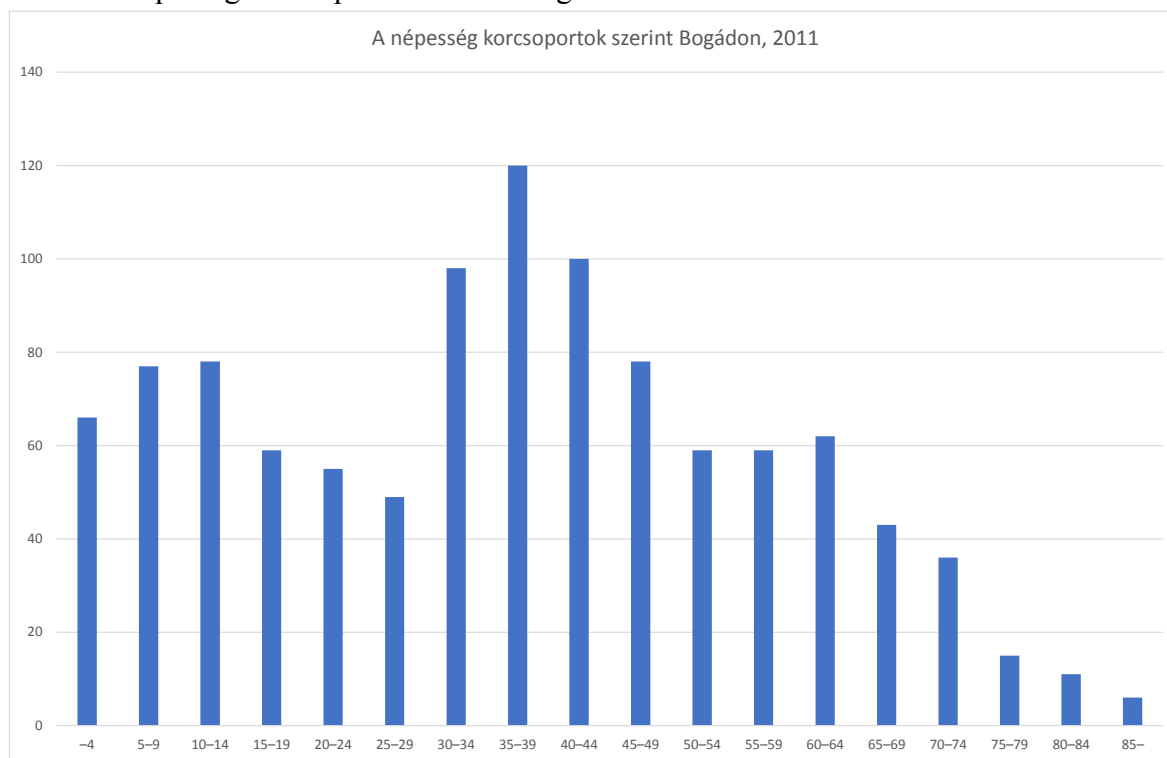
** : A trendektől kissé eltérő szám forrása: <http://nepesseg.com/baranya/bogad>.

A korstruktúra sokkal kedvezőbb, mint a legtöbb Baranya megyei falu esetében: a 14 évnél fiatalabb korosztály aránya meghaladja a 20%-ot, a 60 éves vagy annál idősebb lakosok pedig ennek háromnegyedét, a lakosság körülbelül 16%-át alkotják. A lakosság zömét az aktív, munkaképes korú személyek adják (2. táblázat). A fiatal lakosság fejlesztési erőforrást jelent a település számára két szempontból is: munkaképes korú lakosságot, illetve az eltartottak alacsonyabb számát, és az ezzel járó kisebb szociális kiadásokat. A népesség dinamikája látványosan javult az elmúlt évtizedekben és ez a pozitív tendencia várhatóan a jövőben is fennmarad (3. ábra).

2. táblázat: A népesség főbb korcsoportok szerint Bogádon

0-14	15-59	60-	Összesen
221	677	173	1071
20,63	63,21	16,15	100

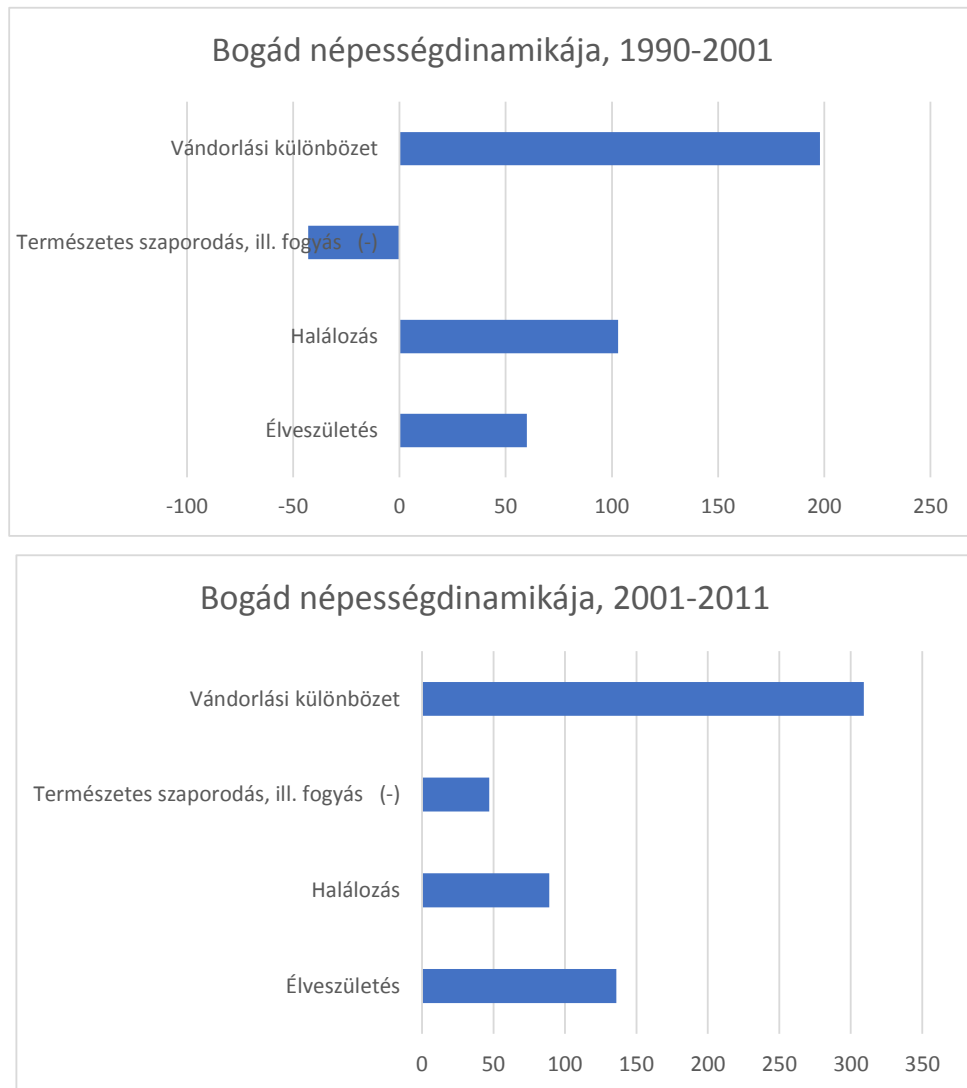
3. ábra: A népesség korcsoportok szerint Bogádon

Forrás: nepesseg.com

A pozitív népességdinamika egyrészt a vándorlási egyenleg többletének, másrészt a pozitív népszaporulatnak köszönhető: a már a múlt évezred utolsó évtizedében is jelentős többletet mutató vándorlási különbözet az új évezred első évtizedében másfélszeresére javult, a korábbi természetes fogyás pedig növekedésbe váltott át, a jelentősen csökkenő halálozási és a még ennél is nagyobb mértékben növekvő születési arányszámoknak köszönhetően (4. ábra).

4. ábra: Bogád népességdinamikája 1990 és 2011 között

A beköltözések következtében – elsősorban kisgyermekes és fiatal párok érkeztek – javult a lakosság korösszetétele és iskolázottsága is.

A népesség iskolai végzettsége, etnikai, vallási összetétele

Bogádon viszonylag homogén a lakónépesség nemzetiségi kötődése és vallási összetétele, iskolai végzettsége pedig a falvak átlagánál magasabb.

3. táblázat: Bogád lakosságának megoszlása vallási hovatartozás szerint

Római katolikus	Református	Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	Nem kívánt válaszolni, nincs válasz
150	16	14	18

A közös önkormányzati hivatal 2016. januártól bogádi székhellyel működik, a feladatellátást berkesdi kirendeltség segíti. A települések közötti együttműködés konfliktusmentes, a földrajzi közelségből, helyi önkormányzati és civil együttműködésből eredően is a kapcsolat Bogád és Romonya között a legerősebb. A közös hivatal működési területén kívül a járási községek közül Nagykozárral mutatható ki egyre erősebb együttműködés, az ezredfordulót a közös gondolkodás teljes hiánya jellemezte, közös

beruházások, egymás érdekeinek figyelembevétele, önkormányzatok közötti párbeszéd váltotta fel az együttműködés megszűnésének esztendőit. Bogád lakosságán belül jelentős konfliktus nincs, szegregációval nem kell küzdeni.

5. ábra

6. ábra

Forrás: www.ksh.hu/nepszamlalas

Forrás: www.ksh.hu/nepszamlalas

Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Bogád a XX. században országos hírnevet szerzett dalárdájával, néptánc- és amatőr színjátszó csoportjával. A bogádiak napjainkban a Romonyai Rozmaring Hagyományőrző Néptáncgyűttesben segítik a hagyományok megőrzését. A jó minőségű termőtalajjal rendelkező településen Bogádi Virágzó néven alapítottak mezőgazdasági termelészövetkezetet, amelynek dolgozói 1953-ban hozták létre a többször nevet változtató sportkört is, amely ma Bogádi Sportegyesület néven működik. A hagyományőrzéshez kapcsolódik a helytörténeti gyűjtemény kialakítása, a XX. század közepétől a XIX. század utolsó harmadára visszamenően gyűjtött tárgyi emlékeket 2013-ban restaurálták muzeológus közreműködésével és helyezték el egy szűkös helyiségben, kiállítószobában.

A már említett sportkör mellett a civil élet további fontos eleme a napjainkban is aktív nyugdíjas klub, a településen az ifjúság összefogására a sportegyesület fiatalok életében

betöltött szerepén kívül nem működik civil szervezet. Az egyházi életben a község jelentősége csökkent, 2012-ben megszűnt az önálló bogádi plébánia, a Pécs-Gyárvárosi Római Katolikus Plébánia látja el a feladatokat.

A települési identitást erősíti a homogén, a megye községi jogállású településeinél átlagosan iskolázottabb lakosság, ami az érettségizettek és felsőfokú végzettséggel rendelkezők megyei községi átlagot jóval meghaladó arányában látszik.

A település humán infrastruktúrája – humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Bogád településen iskola működik, az óvodás gyermekek az egy kilométerre lévő Romonya óvodájába járhatnak, ahova iskolabusz szállítja őket. Mindkét intézményben integrált, valamint német nemzetiségi oktatás folyik. A gyermekek igényeit szem előtt tartva épített, újjátartott fel az önkormányzat három EU szabványoknak megfelelő játszóteret (2008-2010), aszfaltoztatott iskolai kézilabdapályát (2007) és létesített futókört a labdarúgó pályán (2014).

Az egészségügyi alapellátást házi orvos, házi gyermekorvos körorvosként vállalkozási szerződéssel vegyes praxisban, védőnői szolgálat és a házi orvos által nyújtott foglalkoztatás-egészségügyi orvos biztosítja, míg a fogorvosi ellátás Pécsre vehető igénybe, ahogy a szakorvosi ellátások is.

Az önkormányzat tagja a Pécsi Többcélú Agglomerációs Társulásnak (2013. június 30-ig Pécsi Többcélú Kistérségi Társulásként működött), a társulás által fenntartott Pécs és Környéke Szociális Alapszolgáltatási és Gyermejjóléti Alapellátási Központ és Családi Bölcsőde Hálózat (korábban Pécsi Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ, mozaikszóval ma is: PKSZAK) Bogádon házi segítségnyújtás, szociális étkezés és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladatokat lát el. A helyi önkormányzat bizottsági hatáskörbe helyezte és szociális bizottságának döntéseivel nyújtja a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben meghatározott egyes ellátásokat.

A kultúra területén kiemelhető a Csorba Győző Könyvtár által biztosított mozgókönyvtár szolgáltatás, a sportegyesület, nyugdíjas klub önkormányzati támogatása, a művelődési ház civil használatra történő biztosítása (rendszeres sport- és egészségmegőrző események), valamint közösségi rendezvények (megszokott vidéki rendezvények mellett kiemelendő a nemzetközi fűvősenekari találkozók) szervezése.

A közös önkormányzati hivatal 2015-ben az egyházközségtől vásárolt egykori plébániaépületben alakították ki, a helyben intézhető ügyekkel itt foglalkoznak, az ügyfélbarát megoldások közé sorolható az előre meghatározott időben fogadóórát tartó járási ügysegéd. Egy funkció nélküli önkormányzati tulajdonú lakóházzal rendelkezik az önkormányzat, civil használatra (nyugdíjas klub, polgárőrség, közösségi programok) vagy idősek nappali ellátása feladatra tervezik használni.

Esélyegyenlőség biztosítása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján minden települési önkormányzatnak öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programmal (HEP) kell rendelkeznie, amelyet két évente felül kell vizsgálni. Az esélyegyenlőségi programoknak az adott település területén élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia. Mivel Bogádon döntően homogén és az átlagnál iskolázottabb a lakosság, a 2013-2018-as időszakra szóló közel 70 oldalas dokumentum részletes bemutatását nem tartjuk szükségesnek. Az önkormányzat a következőképpen fogalmazza meg a helyi esélyegyenlőségi program céljait: érvényesíteni

- az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség biztosításának követelményeit;
- a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés elvét;
- a diszkriminációmentességet;
- a szegregációmentességet;

– a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén felmerülő problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Az egyetlen terület, amelyet az esélyegyenlőségi program kezelendő problémaként megnevez, a mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége, a rendelkezésre álló adatok alapján nem tűnik kiemelendő területnek. A település által nyújtott szociális támogatásokat évről évre többen igénylik (pl. átmeneti segély), az önkormányzati szabályozás a törvényi minimum feletti jövedelemhatárokat állapított meg jogosultsági feltételként, ugyanakkor vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség előírásával törekszik csökkenteni a visszaélészerű igényléseket. A tendencia egyébként arra enged következtetni, hogy a lakosság önerőből nem minden esetben képes a kialakuló anyagi természetű problémáit megoldani. Ez a tendencia is arra enged következtetni, hogy a lakosság önerőből már nem minden esetben képes a kialakuló anyagi természetű problémáit megoldani.

A település gazdasági súlya, szerepköre

A jó minőségű termőtalajjal rendelkező településen már évszázadokkal korábban is a mezőgazdaság volt a fő megélhetési forrás, a földművelés mellett az állattenyésztés is jelentős volt. A falu legelője a település nyugati határában volt, a nagykozári út mellett. Rétek a főutcától északra a két vízfolyás mellett terültek el (Nagy-rét, Sitfői-rét). Itt volt az uradalmi nagybirtok (Bogádpusztá) és a papi birtok is. A falu határában 2 patakmalom is működött (Zsemenye, Penoff tanya), a gyenge vízhozam miatt tavasszal és ősszel. A falu belterületén a templomdomb közelében is működött egy malom (Gátasmalom).

A szőlőtermesztés a falu belterületi határán a kedvező tájolású déli Venyéti oldalban, a Csankó hegyen és a faluközpontról távolabb, a Homoktető keleti lejtőjén folyt. A századfordulón a filoxéra vész következtében a szőlők kipusztultak, a terület egy része azóta elhanyagolt illetve kertként használatos.

A szocialista érában Bogádi Virágzó néven alapítottak mezőgazdasági termelőszövetkezetet az 1960-as években, ahol sertés- és szarvasmarha-neveléssel is foglalkoztak. Az 1990-es években Zengő Gyöngye Mgtsz. néven 12 település lakosai gazdálkodtak közösen, Bogádról már csak 9 dolgozója volt a szövetkezetnek.

A rendszerváltást követően csak néhány család vette vissza gazdálkodás céljára a birtokát. A földművelésből élők száma rohamosan csökkent. A Központi Statisztikai Hivatal 2001-es adatai szerint 5-en éltek mezőgazdaságból. A község társadalmi és gazdasági szerkezete Pécs agglomerációjában a gazdasági fejlődéssel és a megduplázódó lakossággal teljesen átalakult.

A rendszerváltást követően megszűnt a környék legnagyobb foglalkoztatójának számító termelőszövetkezet, valamint bezárt a bánya is, minek következtében a helyiek a közeli Pécs munkaerő-piacra felé orientálódtak. A településen működik közel száz vállalkozás, ugyanakkor ezek munkaerő felvételi képessége elenyésző az aktív korú lakosság számához képest. A legnagyobb foglalkoztató az általános iskola, a több mint 100 éves múltra visszatekintő pékség és a húsüzem.

Megjegyzendő, hogy a település arculati kézikönyvének helyzetfeltáró részében említett közel száz vállalkozáshoz képest az interneten fellelhető <http://e-beszamolo.im.gov.hu/> (az Igazságügyi Minisztérium Elektronikus beszámoló portál) tanúsága szerint mindössze 12 vállalkozás nyújtott be 2017-re mérleget, 3 utoljára 2017-et megelőző évekre és egy vállalkozás áll végelszámolás alatt.

Ezen beszámolók tanúsága szerint a Bogádon bejegyzett vállalkozások közül mindössze a Bogád-Hús Kft. rendelkezik jelentős, több tízmilliós nagyságrendű árbevétellel (2017-es adózott eredményük 20,745 millió Ft volt), további egy vállalkozás (F-Tom Kft.) árbevétele nyolc számjegyű, a tízmilliós határ felett (10,393 millió Ft), további két vállalkozás adózott eredménye haladja meg az egymillió forintos határt (Horváth Bt. 1,352 millió Ft, illetve Vako

Ps Kft. 10,8 millió Ft), egyé pedig megközelíti azt (a székhelyét már Pécsre váltó AP Iskolaszövetkezet, 831 ezer Ft).

A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A település vállalkozásainak számát illetően eltérő adatokkal találkozott a koncepció készítője: a Bogádi Közös Önkormányzati Hivatal adatai szerint 2018. szeptember 3-ig 75 egyéni vállalkozó és 99 társas vállalkozás jelentkezett be az iparüzési adó hatálya alá, ez összesen 174 vállalkozást jelent, amelyek közül közel tíz társaság ismert országos, regionális vagy térségi szolgáltató (**Mavir, E.On, Telekom, Főgáz, UPC, Digi, DRV, Tettye Forrásház Zrt, stb...*) így biztosan nem tekinthető helyi vállalkozásnak. Az esélyegyenlőségi program szerint Bogádon közel száz vállalkozás működik, ugyanakkor ezek munkaerő-felvevő képessége elenyésző az aktív korú lakosság számához képest. A legnagyobb foglalkoztató az általános iskola (Dr. Berze Nagy János Általános Iskola, a több mint százéves múltra visszatekintő pékség (Bogádi Sütőipari Kft.) és a Bogád-Hús Kft. által 2005-ben nyitott helyi húszem. A legnagyobb helyi adófizető az MVM Paks-Pécs 400 kV-os transzformátor állomása. A település vállalkozásainak száma új cégek alapításával és régiek megszűnésével folyamatosan változik.

A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései

- Bogád-Hús Kft. – bővítés kelet felé

A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Bogád a pécsi agglomeráció egyik legkedvezőbb földrajzi fekvésű települése, a városközponttól alig néhány percnyi autóra található, de tömegközlekedéssel is könnyen megközelíthető. Egy átlagos hétköznapon reggel 4:52 és 21:02 között 26 buszjáratral érhető el a megye- és régióközpont Pécs. Többnyire félóránként-óránként jár busz Pécsre, mindössze két hosszabb, buszjárat nélküli időszak van a nap során: a 9:57 és 12:41 közötti közel három, illetve a 15:48 és 19:11 közötti mintegy két és fél óra. A munkába járást ezek a szünetek alapvetően nem befolyásolják, bármely műszak ma autóbusszal is vállalható. A visszaút 6:20 és 22:45 között 24 járatral oldható meg, és itt is mindössze egy éppen kétórás (12:15 és 14:15 között) és egy két és háromnegyed órás (20:00 és 22:45 között) szünettel kell számolni.

Más településekre való közlekedés vizsgálata nem tűnt szükségesnek, lévén a lakosság döntő többsége, ha nem helyben, akkor Pécsre vállal munkát.

Megjegyzendő, hogy a lakosság jelentős része megengedheti magának a személygépkocsival történő közlekedést, illetve a gyermekek oktatási intézményekbe járását iskolabusz is segíti, részben tehermentesítve a szülőket és nagyobb rugalmasságot biztosítva számukra a munkavállalás során.

Legalább ilyen fontos a lakosság iskolázottsága, amely erőforrást jelent egy település számára egyrészt a munkavállalás könnyebbé és a jobban fizetett állások betöltésének magasabb esélye miatt, másrészt ezzel összefüggésben a munkanélküliség alacsonyabb kockázata és így a településre nehezedő szociális kiadások alacsonyabb szintje miatt. Bogád e tekintetben kifejezetten jó helyzetben van.

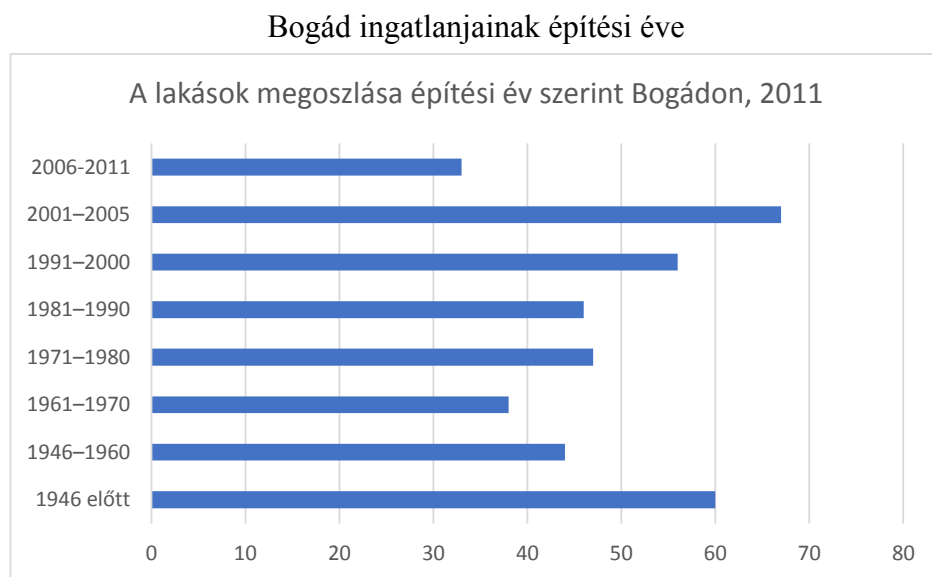
Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az elmúlt évek fejlesztései (sorházas jellegű „településrész” kialakítása), valamint Pécs közelsége sok, a városból kitelepülni vágyót vonzott a faluba, hiszen adottságai egyesítik a

település nyújtotta nyugalmat a város nyújtotta lehetőségekkel – azok egyszerű és gyors megközelítése okán. Az ingatlanvásárlási kedv a válság idején megtorpant, majd az ingatlanárak mérséklődésével ismét megindult. A diagram alapján megállapítható, hogy az odavándorlás (a 2010. évet leszámítva) meghaladja az elvándorlás mértékét, a mozgások aránya nem változott markánsan, ugyanakkor a számuk jelentősen csökkent. Vélhetően közrejátszik ebben az ingatlanok eladhatóságának csökkenése, illetve az, hogy egyre kevesebben képesek önerőből vásárolni. A hitelfelvétel szabályai megszigorodtak, ezért egyre kevesebben merik felvenni azt.

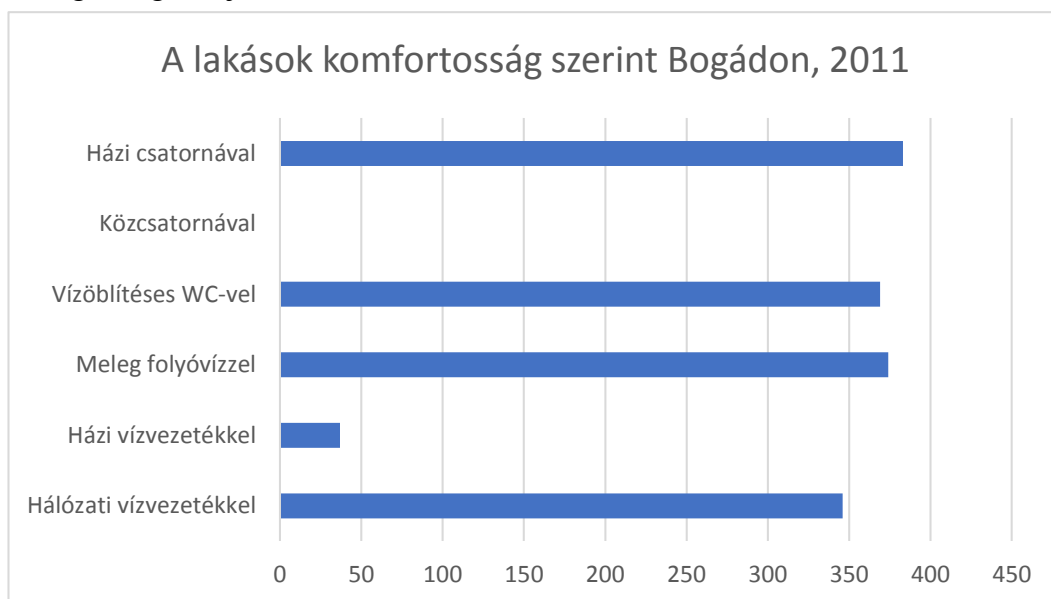
A település ingatlanjainak jelentős része az elmúlt évtizedekben épült, kiugróan sok az ezredfordulót követő években. Az ingatlanok döntő többsége a mai kor követelményeinek megfelelő színvonalú (7. ábra).

7. ábra

Forrás: www.ksh.hu/nepszamlalas

8. ábra: Bogád ingatlanjainak komfortfokozata

Forrás: www.ksh.hu/nepszamlalas

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

A Településszerkezeti tervet a 314/2012.(XI.8.) Korm.rendelet 4. számú mellékletében rögzített tartalmi követelmények szerint, a 3. számú mellékletben felsorolt környezetalakítási és szakági javaslatokkal alátámasztva kell elkészíteni.

A Településszerkezeti tervben be kell mutatni a műszaki infrastruktúra hálózatok és a területfelhasználás meglévő és tervezett elemeit.

Mivel felülvizsgálat készül, az új településszerkezeti terv alapja a hatályos terv, az abban szereplő megállapításokat kialakult állapotnak tekintve.

Az alábbiakban azokat a javasolt területi változtatásokat soroljuk fel, amelyeket az új fejlesztési elképzelések nyomán célszerű szerepeltetni a településszerkezeti tervben:

- A területhasználatokhoz igazodó területfelhasználási kategóriák kijelölése az OTÉK-ot alapul véve a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeken
- A hatályos településszerkezeti terven kijelölt lakóterületi fejlesztési területek megtartása az alábbiak szerint:
  - falusias lakóterület bővítése a sportpálya körül
  - kertvárosias lakóterület kialakítása magánberuházásban
    - a Kossuth Lajos utca nyugati végén
    - a volt lőszerrektár területén
- Gazdasági területek kijelölése munkahelyteremtő beruházások számára a temetőtől északra
- Terület biztosítás a húsüzem bővítési elképzeléseinek megvalósításához

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökség érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Az örökség helyi védelmének érdekében szükséges intézkedések részletes leírása megtalálható a település arculati kézikönyvében.

A község helyi építészeti örökségének elemei a teljes egészükben védett Szent Vendel kápolna, és további mintegy 40 épület, kőkereszt és emlékmű. Mindezek helyrajzi szám szerint a településképi rendelet tervezetében található meg.

Ami a táji értékeket illeti, az ökológiai hálózat magterületként nyilvántartott része a Vasas-Belvárdi-vízfolyás és az azt kísérő sáv, valamint ökológiai folyosóként a Bogádi-mellékágba észak felől becsatlakozó árkok völgye. Tájképvédelmi szempontból értékes terület a közigazgatási terület délkeleti sarka.

4. HA STRATÉGIA NEM KÉSZÜL, A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere – költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

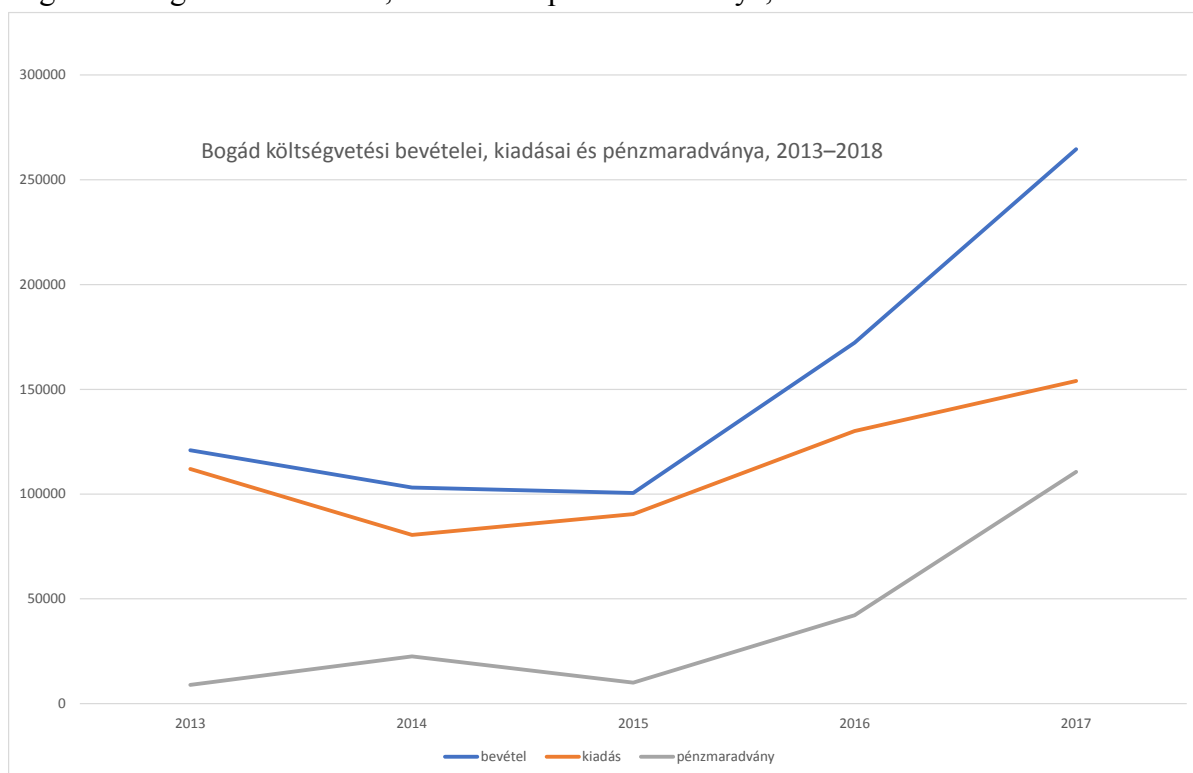
Bogád község éves költségvetésekkel rendelkezik, amelyek hamarosan a település honlapján is elérhetőek lesznek az önkormányzati rendeletek között. A 2013 és 2017 közti évek költségvetési sarokszámai a 4. táblázatban olvashatóak, a költségvetések a mellékletben találhatóak.

4. táblázat: Bogád község költségvetésének sarokszámai (bevétel, kiadás és pénzmaradvány), 2013–2017 (ezer forint)

	bevétel	kiadás	pénzmaradvány
2013	120 900	111 932	8 968
2014	103 043	80 518	22 525
2015	100 477	90 507	9 970
2016	172 264	130 075	42 189
2017	264 551	153 936	110 615

9. ábra

Bogád költségvetési bevételei, kiadásai és pénzmaradványa, 2013–2017

Bogád község gazdálkodása stabil, a költségvetési bevételek összege minden vizsgált évben meghaladta a kiadások összegét, a pénzmaradvány évről évre növekvő értéket mutat.

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A Mötv. (2011. évi CLXXXIX. Törvény Magyarország helyi önkormányzatairól) 13.§ (1) bekezdése tételesen felsorolja, az önkormányzatoknak működésük során mely feladatokat kell ellátni, illetve melyek azon feladatok, melyeket ezen felül elláthatnak önkéntes alapon. Első helyen említi a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok között a településfejlesztést, valamint a településrendezést.

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége alapvetően saját anyagi erőforrásai, illetve a rendelkezésre álló pályázatok útján elnyerhető források. Optimális a saját források, saját bevételek minél nagyobb százalékban történő rendelkezésre állása lenne, mert a pályázati rendszerben mindig nagyfokú a bizonytalanság: kiírnak-e olyan pályázatokat, amelyekben az önkormányzat indulhat és ha igen, nyer(nek)-e a település pályázata(i).

Jelen koncepció elkészítése (amely a település rendezési tervének immanens részét képezi) is ennek a településfejlesztési tevékenységnek a része. Erejéhez mérten az önkormányzat részt vesz a lakóhely minőségét fejlesztő beruházásokban (kultúra, szórakozási lehetőségek, közművek fejlesztése stb.), és támogatja a helyi gazdaságot is.

Településfejlesztési intézményrendszer egy Bogád nagyságrendű településen nem értelmezhető: testületi döntések vannak bizottságok helyett a településfejlesztés területén is.

Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége

Az önkormányzatoknak nem törvény által előírt feladata a gazdaság fejlesztése, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) arról rendelkezik, hogy az önkormányzat közreműködni köteles a foglalkoztatás megoldásában.

A gazdaságfejlesztési tevékenység alapvetően nem a települési önkormányzatok feladata, azonban a helyi önkormányzat sokat tehet a kedvező helyi vállalkozási környezet kialakításáért. A csatornázás megoldásával nemcsak a lakóingatlanok értéke nőtt és a település környezeti állapota javult, de vállalkozási terepként is erősödött a település vonzereje. A polgármesteri programban a 2014 és 2019 közötti időszakra szóló tervek között nem a közvetlen gazdaságfejlesztési célú intézkedések kaptak prioritást, sokkal inkább az élhető lakókörnyezet és ezzel összefüggésben a versenyképes vállalkozási környezet megteremtése, megtartása és erősítése.

Foglalkoztatáspolitikai

Az önkormányzatok aktív, illetve passzív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel érhetik el foglalkoztatáspolitikai céljaikat. A foglalkoztatás magasabb szintjének, így értelemszerűen a nem jelentős munkanélküliségnek köszönhetően az önkormányzat szociális kiadásai kifejezetten alacsony szintűek.

Az aktív munkaerő-piaci politikák célja a munkanélküliség megelőzése, a munkanélküliek munkába való visszasegítése, a munkanélküliség tartóssá válásának megelőzése. Bogád különleges helyzetben van a megye települései közt abban a tekintetben, hogy ilyen eszközök (képzés/átképzések, munkanélküliek vállalkozóvá válásának támogatása, foglalkoztatást bővítő bértámogatás, járulékok és/vagy utazási költségek átvállalása stb.) nélkül is alacsony szintű a munkanélküliség, így sem gazdasági, sem társadalmi problémákkal nem jár a településen.

A passzív eszközök a foglalkoztatáspolitikai inkább kényszerűségből, kötelezettségből vállalt és alkalmazott, átmeneti eszközei, az átmenetileg a munkaerőpiac szélére sodródottak megélhetéséről történő gondoskodás. Passzív eszközök a munkanélküli járadék, a jövedelempótló támogatás, a rendszeres szociális segély, a nyugdíj előtti segély, esetleg

átmeneti munkahelyek. Bogád ilyen eszközök alkalmazására sincs rákényszerítve, legfeljebb azt említhetjük meg, hogy közhasznú foglalkoztatás folyik a településen.

Az önkormányzat közvetett módon is szerepet játszhat a foglalkoztatási viszonyok javításában: vállalkozásoknak a településre vonzásával, számukra kedvező működési környezet kialakításával (például közművesített vagy közművesíthető telkek rendelkezésre bocsátása, gyors és ügyfélbarát ügyintézés stb.).

Lakás- és helyiséggazdálkodás

Bogád Község Önkormányzata egy lakóingatlanal rendelkezik, amelyet civil használatra biztosítana vagy idősök nappali ellátásához hasznosítana, felújítása folyamatban van. Szociális bérlakás nincs a településen.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma az elmúlt 5 évben folyamatosan emelkedett, majd 2012-ben megtorpant. Az emelkedő szám a jogszabályváltozásokkal magyarázható, mert a normatív lakásfenntartási támogatás jogosultsági küszöbét jelentősen felemelték a fogyasztási egységek bevezetésével egyidejűleg, ezzel együtt nőttek a kifizethető összegek is. A támogatási összegek közvetlenül a szolgáltatóhoz való utalásával a közüzemi tartozások mértéke jelentősen csökkent.

Az önkormányzat területén sem bérlakás, sem szociális bérlakás nem található. A település külterületén találhatóak olyan lakható gazdasági épületek, amelyeket az olcsóbb fenntarthatóság miatt állandó lakóhelyként használnak a tulajdonosaik. Ezek az épületek aszfaltos, illetve kövezett úton megközelíthetőek, áramellátásuk biztosított, egyes részeken közvilágítás is működik. A vízellátás részben vezetékes vízzel, vagy egyedi fűtő kutakkal, míg a fűtést általában fatüzeléssel oldják meg. Ezek a területek a központi belterülettől átlagosan egy-két kilométerre találhatóak és gyalogosan is egyszerűen megközelíthetőek, közelükben autóbussz megálló található.

Intézményfenntartás

A község önálló, önkormányzati fenntartású nyolc osztályos általános iskolával rendelkezik (Dr. Berze Nagy János Általános Iskola) – a jogszabályváltozások következtében 2013. januártól állami fenntartásúvá vált –, amely intézmény étkezési lehetőséget és napközi ellátást is biztosít. Az iskola oktatói két épületben tanítanak, a testnevelés oktatását a művelődési házban oldják meg. 2012-ben 178 gyermek tanult az intézményben, a diákok között a legtöbben bogádiak, de más településekről is érkeznek a tanulók. 2018. szeptember 3-án 161 diák kezdte meg tanulmányait.

Bogád Romonyával közösen működtet intézményfenntartói társulást a romonyai óvoda fenntartására. Az iskola mellett a Dr. Berze Nagy János néprajzkutató nevét viselő alapítvány is működik és az intézmény segítségével rendezik meg évente a „Berze napot” is, amelyen többnyire gyermekelőadások, néptánc együttesek és nyugdíjas kórusok lépnek fel.

Az egészségügyi alapellátást házi orvos, házi gyermekorvos körorvosként vállalkozási szerződéssel vegyes praxisban, védőnői szolgálat és a házi orvos által nyújtott foglalkoztatás-egészségügyi orvos biztosítja, míg a fogorvosi ellátás Pécsett vehető igénybe, ahogy a szakorvosi ellátások is. A nagykozári és pécsi gyógyszertárak közelsége mellett előbbi településről gyógyszer szállítást is végeznek, összegyűjtött vények alapján gyógyszerek kiosztására a helyi orvosi rendelő váróhelyiségében kerül sor. A Pécsi Többcélú Agglomerációs Társulás és a pécsi Egyesített Egészségügyi Intézmények megállapodása alapján laborjárat működik Bogádon.

A kultúra területén mozgókönyvtár biztosításával, sportegyesület, nyugdíjas klub támogatásával, valamint közösségi rendezvények szervezésével vesz részt az önkormányzat.

A hivatali ügyintézés Romonyán, a közös hivatalban történik, de a könnyebb elérhetőség érdekében a polgármesteri hivatalban heti rendszerességgel kihelyezett ügyfélfogadás van. Az

önkormányzat egy családi házzal rendelkezik, amelyet közösségi helyként (könyvtár, internet-használati lehetőség, stb.) kíván hasznosítani. A helyi civil szervezetek is egyre szélesebb célcsoportokat szólítanak meg, így működik sportegyesület, nyugdíjas klub, polgárőr egyesület is.

Energiagazdálkodás

A villamos energia- és a gázellátás a település belterületét tekintve 100%-ban megoldott, azonban a bekötések száma ennél kis mértékben – a gáz tekintetében – alacsonyabb. A település tényleges belterületéhez mérten igen nagy külterülete nagymértékben lakott, közel 200 külterületi lakosa van, a lakott részek legalább villamos-energiával ellátottak.

Az energiatudatos gondolkodás előtérbe kerülésével egyre gyakoribb az épületek utólagos külső hőszigetelése.

Településüzemeltetési szolgáltatások

A község önálló, önkormányzati fenntartású 8 osztályos általános iskolával rendelkezik – a jogszabályváltozások következtében 2013. januárjától állami fenntartásúvá vált –, amely intézmény étkezési lehetőséget és napközi ellátást is biztosít. Az oktatási intézmény Dr. Berze Nagy János (1879-1946) bölcsész nevét viseli, aki néprajzgyűjtői munkásságát már 14 éves korában elkezdte, 1905-ben a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen végzett és az erdélyi éveket követően visszatért Magyarországra. 1940-ben jelent meg egyik fontos műve Baranyai magyar néphagyományok címmel három kötetben. Az iskola oktatói két épületben tanítanak, a testnevelés oktatását pedig a 200 főt is befogadni képes Művelődési Házban oldják meg. 2012-ben 178 gyermek tanult az intézményben, a diákok között a legtöbben bogádiak, de más településekről is érkeznek a tanulók. A bogádiakat létszámban a nagykozáriak, majd a romonyaiak követik. A gyermekek között pécsiek, perekediek, ellendiek is vannak. Bogád Romonyával közösen működtet intézményfenntartói társulást a romonyai óvoda fenntartására. Az iskola mellett a néprajzkutató nevét viselő alapítvány is működik és az intézmény segítségével rendezik meg évente a „Berze napot” is, amelyen többnyire gyermekelőadások, néptánc együttesek és nyugdíjas kórusok láthatók.

A település infrastrukturális ellátottsága jónak mondható mind közlekedési, mind közművek szempontjából. A közüzemi szennyvízcsatorna hálózat a közelmúltban kiépült. A villamos energia, a vezetékes ivóvíz és a gázellátás a település belterületét tekintve 100%-ban megoldott, azonban a bekötések száma ennél kis mértékben – víz és gáz tekintetében – alacsonyabb. A település tényleges belterületéhez mérten igen nagy kertés mezőgazdasági területe (volt zártkertek) nagymértékben lakott, közel 200 külterületi lakosa van, a lakott részek villamos-energiával, valamint egyes területeken vezetékes ivóvízzel ellátottak.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A település fejlesztési koncepciójában megfogalmazott célkitűzések megvalósulását, az intézkedések hatékonyságát, a szakmai teljesítményeket folyamatosan értékelni, a megvalósítást időszakonként felülvizsgálni szükséges. Ennek alapja az egységes monitoring és értékelési rendszer, amely a nyomon követést, az értékelést és a visszacsatolást biztosítja.

A folyamatok nyomon követése érdekében szükséges:

- fejlesztéspolitikai információs, monitoring és értékelési rendszer kialakítása és folyamatos működtetése;
- megfelelő és egyenletes, minőségi, rendszerszerű adatgyűjtés nem csak a források felhasználásáról, de az elért szakmai kimenetekről és eredményekről is;

- az értékelési tevékenység megújítása, szabályozott visszacsatolással működő és a végrehajtó intézményektől független nézőpontot is biztosítani képes értékelési rendszerrel;
- az átláthatóság biztosítása.